Sisäministeriö LAUSUNTO SM2017-00449

PO Taavila Hannele 23.11.2017

Viite
U 13/2016 vp, U 46/2017 vp

Asia
Lakivaliokunta perjantaina 24. marraskuuta klo 9.15;

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (kolmansien maiden kansalaisia koskeva tietojenvaihto ja ECRIS) täydentävä jatkokirjelmä

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (keskitetty ECRIS-TCN-järjestelmä) täydentävä jatkokirjelmä

Sisäminísteriö lausuu seuraavaa:

Euroopan komissio on 29 päivänä kesäkuuta 2017 tehnyt ehdotuksen (KOM(2017) 344 lopullinen) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi niiden jäsenvaltioiden määrittämistä koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden rikostuomioita koskevia tietoja, eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän täydentämiseksi ja tukemiseksi (ECRIS-TCN -järjestelmä) ja asetuksen (EU) n:o 1077/2011 muuttamisesta.

Asetusehdotus täydentää komission 19 päivänä tammikuuta 2016 antamaa ehdotusta (KOM (2016) 7 lopullinen) direktiiviksi neuvoston puitepäätöksen 2009/315/YOS (jäljempänä *puitepäätös*) muuttamisesta kolmansien maiden kansalaisia koskevan tietojenvaihdon ja eurooppalaisen rikosrekisterijärjestelmän (ECRIS) osalta sekä neuvoston päätöksen 2009/316/YOS korvaamisesta. Valtioneuvosto on antanut direktiiviehdotuksesta kirjelmän U 13/2016 vp sekä jatkokirjelmät UJ 12/2016 vp ja UJ 5/2017 vp.

Komission ehdotuksen tavoitteet ovat kannatettavia erityisesti siltä osin kuin tarkoituksena on tehostaa terrorismin ja muun vakavan rikollisuuden torjuntaa. On perusteltua kehittää ECRIS-järjestelmän käyttöä siten, että jäsenvaltiot saavat tiedon siitä, missä jäsenvaltioissa on kolmannen maan kansalaista koskevia rikosrekisteritietoja, jolloin ne pystyvät kohdentamaan pyyntönsä oikeisiin jäsenvaltioihin. Sormenjälkitietojen käyttöä voidaan kolmannen maan kansalaisten osalta pitää hyväksyttävänä ja luotettavana keinona tunnistaa henkilö.

Valtioneuvoston jatkokirjelmässä tuodaan esiin neuvottelujen tilanne. Jatkokirjelmän laatimisen jälkeen ehdotusta on vielä käsitelty neuvoston työryhmässä ja tekstiä on muutettu.

Sisäministeriö pitää jossain määrin ongelmallisena puheenjohtajan asiakirjassa WK 13565/2017 INIT artiklaan 5.1 (b ii) esitettyä lisäystä, jonka mukaan vähimmäisvaatimuksena sormenjäljet tulee kerätä ja lisätä ECRIS-järjestelmään aina silloin kun kolmannen maan kansalainen on tuomittu vähintään 6 kuukauden vankeusrangaistukseen tai kun kolmannen maan kansalainen on tuomittu teosta, josta jäsenvaltion kansallisen lain mukaan vankeusrangaistuksen enimmäismäärä on vähintään 12

kuukautta. Jäsenvaltion tulee valita kumpaa vaihtoehtoa se noudattaa ja toimittaa tieto tästä komissiolle. Kansallisesti tämä voi johtaa siihen, että velvollisuus ottaa sormenjäljet tuomituista kolmannen maan kansalaisista ja toimittaa ne ECRIS-järjestelmään laajenee nykyisestä. Seurauksena voi olla myös se, että jatkossa tuomituista EU-maiden kansalaisista ja tuomituista kolmannen maan kansalaisista otetaan sormenjäljet eri säännösten mukaan, mikä puolestaan voi olla yhdenvertaisuuden kannalta ongelmallista. Lisäksi jos kyseinen ehdotus hyväksytään, tämä tarkoittaisi sille viranomaiselle, joka sormenjäljet joutuisi ottamaan, lisätyötä ja kustannuksia.

Sisäministeriö katsookin jatkokirjelmän mukaisesti, että tässä neuvottelutilanteessa tulisi ensisijaisesti pyrkiä ratkaisuun, joka on mahdollisimman oikeasuhtainen ja kustannustehokas.

Sisäministeriö pitää kannatettavana Euroopan poliisiviraston (Europol) pääsyä ECRIS-järjestelmään.

Sisäministeriön aiemmissa asiantuntijalausunnoissa on kiinnitetty huomiota erityisesti perusoikeussääntelyyn ja tietosuojaan liittyviin näkökohtiin.

Sisäministeriö tuo vielä esille, että ECRIS-direktiivin ja -asetuksen täytäntöönpanon yhteydessä voisi olla hyvä pohtia vielä tarkemmin keinoja, joilla ECRIS-järjestelmästä saataisiin kansallisesti mahdollisimman suuri hyöty.

Komission ehdotuksen taloudelliset vaikutukset

ECRIS-TCN -tietojärjestelmään olisi ehdotuksen mukaan tallennettava myös vanhoja rikoksesta tuomittujen tietoja, mukaan lukien sormenjäljet, millä on väistämättä kustannusvaikutuksia.

Suomessa poliisi käsittelee sormenjälkiä tietojärjestelmissään useaan eri tarkoitukseen, mukaan lukien rikoksesta epäiltyjen ja tuomittujen tuntomerkkitiedot ja passin sormenjälkitiedot sekä ulkomaalaisen tunnistamistiedot. Riippuen siitä, mitkä ovat ne kansalliset sormenjälkitietokannat, joiden tiedot olisi talletettava keskitettyyn tietojärjestelmään, ehdotuksella voisi olla merkittäviäkin vaikutuksia poliisin osalta. Jo pelkästään kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikosprosessin aikana kerättyjen sormenjälkitietojen käyttäminen rikosrekisteritietojen vaihdossa tarkoittaisi poliisiasiain tietojärjestelmään jo talletettujen sormenjälkitietojen osalta, että niitä käytettäisiin muuhun tarkoitukseen kuin niiden alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Ehdotetussa ECRIS-TCN -tietojärjestelmässä tapahtuvaa sormenjälkitietojen käsittelyä voidaan sinänsä pitää yhteensopivana henkilötietojen käsittelynä alkuperäisen poliisin henkilötietojen käsittelyn kanssa, edellyttäen, että käsittely on oikeasuhtaista ja välttämätöntä.

Jos asetus tulee edellyttämään voimassa olevaa lainsäädäntöä laajemmin Suomessa tuomion saaneen kolmannen maan kansalaista koskevien tietojen tallentamista, tällä on taloudellisia vaikutuksia. Vaikutukset aiheutuisivat siitä, että talletettavat tiedot tulisi kerätä, mukaan lukien tietojärjestelmävaikutukset sormenjälkien siirron järjestämisen osalta sekä muut taloudelliset vaikutukset ja hallinnollinen taakka. Poliisin osalta tietojärjestelmiä koskevat kustannukset muodostuisivat järjestelmämuutoksista sekä teknisen yhteyden rakentamista Oikeusrekisterikeskuksen ylläpitämään tietokantaan.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi